

Шта је закон?

Закон је општи нормативни акт државе који по тачно одређеном поступку доноси законодавни орган – Народна скупштина. Након Устава, закон је највиши и најважнији правни акт.

Зашто се доносе закони?

Законима се регулишу друштвени односи који настају у свим областима живота. Често се закон усваја и да би се наше право ускладило (хармонизовало) са правом Европске уније или другим међународним стандардима и уговорима.

Којим актима је регулисан „пут закона“?

Поступак за усвајање закона регулисан је Уставом Републике Србије, Пословником Народне скупштине и Пословником Владе.

Ко пише законе?

Најчешће текстове предлога закона пишу правници запослени у министарствима. Њима у раду помажу стручњаци, професори права, научни радници и сви други који могу утицати да предлог закона буде што бољи. Понекад се организује и јавна расправа о нацрту закона.

Шта је то јавна расправа о нацрту закона?

Веома је корисно да се пре уласка у скупштинску процедуру организује јавна расправа. На јавну расправу пози-

вају се сви заинтересовани субјекти а нарочито стручњаци и новинари. Јавна расправа је прилика да на нацрт закона дају примедбе удружења, групе или појединци на које се напрг односи.

Ко може да предложи закон?

Право предлагања закона (али и других прописа и општих аката) имају сваки народни посланик, Влада, скупштина аутономне покрајине, најмање 30.000 бирача, као и Заштитник грађана и Народна банка Србије у областима из своје надлежности.

Како изгледа предлог закона?

Предлог закона се састоји од два дела – текста предлога и образложења.

Закон се предлаже у облику у коме се доноси.

Од чега се ОБАВЕЗНО састоји образложење предлога закона?

Образложење предлога закона обавезно мора да садржи: уставни основ, разлоге за доношење закона, објашњење основних правних института и појединачних решења, процену износа финансијских средстава потребних за спровођење закона, преглед одредаба закона које се мењају, односно допуњују, као и општи интерес због кога се предлаже повратно дејство – ако предлог закона садржи одредбе за које се предвиђа повратно дејство.

Које делове образложење предлога закона може да има?

Образложење предлога закона, по правилу, садржи и објашњење о усклађености предлога са законодавством Европске уније и општеприхваћеним правилима међународног права.

Коме се упућује предлог закона?

Овлашћени предлагач текст предлога закона упућује Народној скупштини.

Шта се дешава кад закон „уђе у скупштинску процедуру“?

Предлог закона који је упућен Народној скупштини председник Народне скупштине, одмах по пријему, доставља народним посланицима, надлежним скупштинским одборима и Влади – ако она није предлагач (ако закон предложи 30.000 бирача, скупштина аутономне покрајине или народни посланик).

Сви они прво пажљиво размотре текст и потом дају своје извештаје и мишљења Народној скупштини. Они предлажу Народној скупштини да прихвати или не прихвати предлог закона.

Који одбор Народне скупштине УВЕК разматра предлоге закона?

Законодавни одбор увек разматра предлоге закона који су упућени Народној скупштини. Овај одбор води рачуна да ли је предлог закона усклађен са Уставом и нашим правним системом.

Који још одбори Народне скупштине разматрају предлоге закона?

Одговор на ово питање зависи од тога коју област друштвеног живота предлог закон регулише. Народна скупштина има тачно 30 одбора па тако Одбор за одбрану и безбедност разматра предлоге

закона који се односе на Војску Србије или превоз и промет оружја, Одбор за пољопривреду разматра предлоге закона који се односе на пољопривреду, шумарство, прехранбену индустрију, итд., док Одбор за европске интеграције разматра предлоге закона

Шта ако предлог закона није припремљен у складу са Пословником Народне скупштине?

Ако предлог закона није припремљен у складу са Пословником Народне скупштине (на пример, предлог закона нема образложење) онда председник Народне скупштине позива предлагача закона да отклони недостатке у року од 15 дана. Председник Народне скупштине мора прецизно упознати предлагача закона са уоченим недостацима у тексту предлога. Док се не отклоне недостаци у тексту предлога закона он не може да уђе у скупштинску процедуру.

Када се предлог закона ставља на дневни ред седнице Народне скупштине?

Предлог закона, припремљен у складу са одредбама Пословника Народне скупштине, уврстиће се у дневни ред седнице Народне скупштине у року не краћем од 15 дана и не дужем од 60 дана од дана његовог подношења. Када Народна скупштина није у редовном заседању ови рокови мирују.

Може ли се рок од 60 дана прекорачити?

Може, али само изузетно и не више од 30 дана. Председник Народне скупштине обавештава посланике о разлозима за прекорачење рока.

Шта су „амандмани“ на предлог закона?

Амандмани су предлози за измену и допуну предлога закона. Амандмане могу предложити народни посланици, надлежни скупштински одбори, Влада, Заштитник грађана или Народна банка Србије. Амандмани морају бити образложени.

Зашто се подносе амандмани?

Предлагачи подносе амандмане како би текст закона био што бољи.

Како изгледа „пут амандмана“?

Поднете амандмане председник Народне скупштине упућује предлагачу закона, народним посланицима, надлежним скупштинским одборима и Влади. Сви они прво пажљиво размотре амандмане, након чега Влада доставља Народној скупштини мишљење, а одбори извештаје са предлозима које амандмане да прихвати, а које да одбије.

Ако надлежни одбор и предлагачи прихвате амандман, он постаје саставни део предлога закона.

Шта је „начелни претрес“ предлога закона?

Народни посланици (пошто проуче текст предлога закона) одлучују о томе да ли уопште има потребе за усвајањем предложеног закона. О предлогу закона најпре се води начелни претрес. Народна скупштина може одлучити да се обави заједнички начелни претрес о више предлога закона. По завршетку начелног претреса, Народна скупштина прелази на претрес у појединостима свих предлога закона који су на дневном реду.

Шта је „претрес предлога закона у појединостима“?

Претрес у појединостима означава расправу о сваком члану предлога закона и о сваком од поднетих амандмана.

Укупино време претреса за сваку посланичку групу по сваком амандману износи највише 15 минута. Кад се заврши претрес предлога закона у појединостима предлагач закона, односно овлашћени представник предлагача, има право на завршну реч.

Може ли се предлог закона повући из процедуре?

Предлагач закона има право да повуче предлог закона из процедуре све до завршетка претреса предлога закона на седници Народне скупштине.

Народна скупштина Републике Србије

Пути закона

Шта је „Даг за гласање“?

Народна скупштина одлучује о предлозима закона у начелу, појединостама и у целини у Дану за гласање. Тек ако предлог закона буде прихваћен у начелу, Народна скупштина прелази на одлучивање о амандманима. На крају – посланици гласају о предлогу закона у целини.

Колико гласова „за“ је потребно да би закон био изгласан?

Већином гласова свих народних посланика (дакле 126 – јер Народна скупштина има 250 посланика) Народна скупштина одлучује о законима којима се уређују најважније области државног и друштвеног живота.

У свим другим случајевима довољно је да „за“ гласа већина присутних народних посланика под условом да седници присуствује најмање 126 посланика.

• Те „најважније области државног и друштвеног живота“ су: референдум и народна иницијатива; уживање индивидуалних и колективних права припадника националних мањина; план развоја и просторни план; јавно задуживање; територија аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе; закључивање и потврђивање међународних уговора и друга питања одређена Уставом.

Шта ако група народних посланика сматра да закон који је изгласан није у складу са Уставом?

На захтев најмање 84 народних посланика (једна трећина од укупног броја) Уставни суд је дужан да у року од седам дана оцени уставност закона (да ли је закон у складу са Уставом) који је изгласан, а указом председника Републике још није проглашен. Ако закон буде проглашен пре доношења одлуке о (не)уставности Уставни суд ће наставити да поступа по захтеву – у складу са редовним поступком за оцену уставности закона.

Може ли се закон донети по хитном поступку?

Изузетно, закон се може донети и по хитном поступку и то само ако прети да наступи штета по безбедност земље, здравље људи или рад државних органа и организација. Потребно је да буду испуњени и други услови.

Ти „други услови“ су да је у време предлагања закона било немогуће предвидети околности које су довеле до опасности по безбедност земље, здравље људи, или рад државних органа (шакозвана „виша сила“). Такође, предлагач закона је дужан да, у писаном образложењу предлога закона, наведе које ће штетне последице моћи настати ако закон не буде донет по хитном поступку.

Које су специфичности хитног поступка?

Предлог за доношење закона по хитном поступку може се ставити на дневни ред седнице Народне скупштине ако је поднет најкасније 24 часа пре почетка те седнице. Ако закон уређује питања из области одбране и безбедности могуће га је поднети и свега два сата пре почетка седнице, ако су испуњени и други прописани услови.

Народни посланици пажљиво проучавају образложење предлога закона, јер морају да одлуче да ли је закон заиста тако хитан.

Амандмани на предлог закона који се разматра по хитном поступку могу се подносити најкасније до почетка претреса предлога закона. За проглашење закона који је усвојен у хитном поступку важе посебни рокови.

Шта је проглашење закона?

Закон који усвоји Народна скупштина шаље се председнику Републике који га проглашава у

сваки народни посланик

Закондавни одбор

Подносиоци амандмана

Сваки овлашћени предлагач закона
Закондавни одбор
Надлежни одбор

Амандман

року од 15 дана од дана изгласавања закона. Ако је закон донет по хитном поступку овај рок износи само седам дана! Ако председник Републике не донесе указ о проглашењу закона у Уставом предвиђеном року, указ ће донети председник Народне скупштине.

Којим актом председник Републике проглашава закон?

Председник републике доноси указ о проглашењу закона.

Може ли председник Републике одбити да прогласи закон?

Председник Републике може да одбије да прогласи закон који је изгласала Народна скупштина. Такав закон, заједно са писменим образложењем, председник Републике враћа Народној скупштини на поновно одлучивање. Ово право председника Републике се зове „вето“.

Шта Народна скупштина може да уради ако председник Републике употреби „вето“?

Ако Народна скупштина прихвати „вето“ председника Републике сматра се да закон никада није био изгласан.

ПУТ ЗАКОНА

Овлашћени предлагачи закона

Сваки народни посланик
Влада
Скупштина аутономне покрајине
Најмање 30 000 бирача
Заштитник грађана из своје надлежности
Народна банка Србије из своје надлежности

Нацрт закона
надлежно
Министарство

Републички секретаријат за законодавство
Министарство финансија
Канцеларија за придруживање Европској унији

Министарство спољних послова
Министарство правде
Републичко јавно правобранилаштво
Орган државне управе

Јавна расправа

Предлог закона

Народна скупштина

Председник доставља на разматрање

Ако Народна скупштина одлучи да поново гласа о закону који је председник Републике вратио на одлучивање исти мора бити изгласан већином од укупног броја посланика, односно потребно је 126 гласова „за“.

Шта ако закон поново буде изгласан?

Ако закон поново буде изгласан председник Републике је дужан да га прогласи.

Да ли се изгласани закон објављује?

Изгласани закон мора бити објављен пре него што ступи на снагу. На тај начин сва заинтересована лица имају прилику да се упознају са текстом закона.

Где се закони објављују?

Закони се објављују у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Када закон ступа на снагу?

Закон ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања.

Често је у самом закону одређено да цео закон, или поједини чланови, ступају на снагу протеклом одређеног времена или од тачно одређеног датума.

Може ли закон ступити на снагу и пре осмог дана од дана објављивања?

Закон може ступити на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози који морају бити утврђени приликом његовог доношења (на пример „виша сила“, интереси одбране и безбедности, итд.).

Може ли закон да има повратно (ретроактивно) дејство?

Закон може да има повратно дејство само изузетно и ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона. Предлагач закона у тексту предлога мора посебно да образложи који то општи интерес захтева ретроактивно дејство закона.

Одредбе кривичног закона могу имати повратно дејство само ако су блаже за учиниоца кривичног дела.

Ко извршава законе?

Законе извршава Влада. За те потребе Влада доноси уредбе и друге опште акте.

Како ступање на снагу закона утиче на живот свих нас?

Оног тренутка када закон ступи на снагу сви смо дужни да га поштујемо. То значи и да можемо бити кажњени за његово непоштовање – ако је законом тако предвиђено!

органи територијалне аутономије (на пример, Скупштина Аутономне покрајине Војводина) или органи локалне самоуправе (на пример скупштина општине), најмање 25 народних посланика и сам Уставни суд.

Са друге стране, право на иницијативу за проглашење постојећег закона за оцену уставности и законитости има свако правно лице (на пример, привредно друштво) или физичко лице (сваки појединац).

Шта ако Уставни суд одлучи да закон није у складу са Уставом?

Закон који није у складу са Уставом престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику РС“. О уређењу Уставног суда, поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука доноси се посебан закон.

Када закон престаје да важи?

Најчешће закон престаје да важи доношењем новог закона из те области.

Закон престаје да важи и на основу одлуке Уставног суда.

У овим случајевима, могуће је да закон престане да важи и делимично.

Шта ако постоји сумња да закон није у складу са Уставом?

О сагласности закона са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима одлучује Уставни суд.

Поступак пред Уставним судом могу да покрену државни органи (на пример, председник Републике, министарство, итд.),